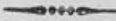

Commentatio
de ultimo Persarum cantico.

Scripsit

Klossowski.

Commentatio
de ordine Perseorum Cantuarum

Historia

Commentatio de ultimo Persarum cantico.

Hoc scholastico praefationis munere functurus quamquam diu animi haerebam, an totum carmen ex ducentis versibus constans aequa tractarem opera: tamen ne disputatio in iusti opusculi evaderet speciem, quam aut totum strictim, aut eius tantum pars accuratius explananda videretur, hoc alterum ita suscepi praestandum, ut praecipue et metrorum haberem rationem, et textum, qui non omni ex parte absolutus videretur, in integrum pro meis viribus restituerem statum. Neque tamen tam arctis finibus me velim circumscriptum, ut aliquot locis, quum incidere, ut id recte fieri possit, interpretandis mihi plane sit interdictum. In exercenda autem arte critica solum ingenii acumen coniciendi-que facultatem sprete codicum auctoritate parum valere, immo nonnunquam periculosa existere, inter omnes constat. Atque haec codicum auctoritas tam late patet, ut ne tum quidem sit imminuenda, quum ea, quam probi exhibent codices, lectio minus placere videtur, quumque scriptorem elegantiore loquendi genere uti potuisse verisimile est. Id quod dici vix potest scriptoribus in integrum restituendis detrimenti quantum attulerit. Verum enim vero si gravibus freta argumentis nos subit suspicio, in dubium posse vocari codicum auctoritatem, non adeo sum pertinax, ut codicum auctoritatem non censeam cedere religioso oportere iudicio.

Jam vero ad carmen ipsum accedamus explicandum, in quo describendo eas, quas non in iusta Persarum editione, sed aliis scriptionibus hic illic viri docti obiter protulerunt, quasque ego ipse proposui, coniecturas in textum receptas lineola conspicuas reddidi.

Stasimo β' a versu 849 usque ad v. 902 res a Dario feliciter gestae summis efferuntur laudibus, praeterquam quod ultimis versibus magna illa clades indicatur, quam senes Persici Xerxi patris dissimillimo acceptam referunt. Quod quidem stasimum ex tribus strophis totidemque antistrophis et epodo constare, primus Hermannus vidit de metr. p. 427; idem postea mutavit correxit-que versuum ordinem in el. doct. m. p. 330. 363 sq. Summam tenemus, quae singula mutanda videantur, statim videbimus.

Stas. β'.

Stropha I.

- v. 1. ὦ ποιοῖ, ἢ μεγάλας ἀγαθὰς τε πο-
λισσονόμον βιοτῆς ἐπεκύρσαμεν,
ἐνθ' ὁ γηραιὸς
πανταρχὴς, ἀκάκης, ἄμαχος βασιλεύς
5. Ἰσίδεος
Δαρείος ἄρχε χώρας.

Antistr. I.

- v. 1. πρῶτα μὲν ἐδοξίμων στρατιᾶς ἀπε-
φαινόμεθ', ἠδὲ νομίσματα πύργινα
πάντ' ἐπέθνον.
νόστοι δ' ἐκ πολέμων ἀπόνους ἀπαθεῖς
5. εὐφρονες εὔ-
πράσσοντας ἄγον οἴκους.

Numeri hi esse videntur:

v. 1. et 2. systema dactyl.

3. ' — — — — — creticus sequente trochaeo,

4. X — — — — — trim. dact. auct. cum basi.

5. — — — — — choriamb.

6. ' — — — — — ithyphall. c. anacr.

vv. 1 et 2. Herm. l. c. octametrum dactylicum esse statuit, eumque eiusmodi, ut ad systematis natu-
ram proxime accedat. L. P. (hoc enim compendio liceat uti pro Langio et Pinzgero) eos pro
trimetro dactylico habent per syzygias incidente. Quod quidem secus ac putant se habere ex
veterum testimoniis, *) ad quae provocant, sponte apparet. Ibycium enim versum, octametrum dico
cat. in syll. (cf. Gaisf. ad Heph. p. 274 sq.) et octametrum cat. in bisyll. versus esse dactylicos
longissimos, ultra quos haud liceat procedere, sat locupletibus firmatur testibus. Quodquam octam.
acat. apud Graecos non exstiterit, illos versus systema, quamvis id sit exiguum, re vera efficere in
promptu est. Quod conjunctim scribatur, an dirimatur cum perinde sit, tetrapodiis disposui.

V. 3. est creticus cum trochaeo secundum Herm. et Pass.. L. P. licet trochaicum versum
cat., catalexim scilicet logaoedicam, rectius numero dactylico adhaerere affirmant, quam creticum
dactyli dissimiliorem: tamen verborum si respexeris sensum, trochaicum remissiorem illum numerum
in initio causae antecedentem sententiam fulcientis locum non habere, creticum adstrictiorem huc
solummodo quadrare, tanquam sponte sese offert.

V. 4—6. Qui locus, quum in antistropha post ἀπαθεῖς vocabulum in omnibus libris desit,
mirum quantum criticis negotii facessivit. Ac sane quam probabilis Meinekii coniectura (Ztschr. f. A. B.
1843 p. 184) πάλιν voce lacunam expletis videtur. Qua adscita sic est scribendum:

4. νόστοι δ' ἐκ πολέμων ἀπόνους ἀπαθεῖς πάλιν εὔ

5. πρᾶσσοντας ἄγον οἴκους.

4. X — — — — — pentam. dact. cat. in syl. cum basi.

5. ' — — — — — ithyph. c. anacr.

ut prior sit pent. dactyl. cat. in syll. c. basi, (ubi enim in initio versuum dactyl. el. in stropha et
in antistropha constanter spondeus apparet, pro basi eum habeo), posterior ithyphallicus c. anacrusi.
Quos quominus pentam. cat. in dissyl. et ithyphallicum statuam, illud impedit, quod vocum direm-
tionem finiendis versibus in systematis solis permitti persuasum mihi est. Quamquam hac de re
inter viros doctos disceptari probe scio. Quinto versui similes vide Herm. el. d. m. p. 594. Ne

*) Aristides Quint. p. 52: „τοῦ δὲ γενικοῦ δακτυλικοῦ πεποιήσασιν οἱ μὲν τὰτα εἶδη· δέμετρον,
τρίμετρον . . . πεντάμετρον· παραβαίνουσιν δὲ τινες αὐτό, καὶ κατὰ σύζυγιον ποιῶντες τετράμετρα καταληκτιζά.“
Quo loco τετράμετρα κατὰ σύζ. ex quater binis pedibus composita intelligi debent. Marius Victorinus p. 2519:
„inter haec ne ignorasse videar, non praetermiserim, quod ferunt apud auctores exempla reperiri, quibus
ostendant, hexametrum dactylicum usque ad octametrum disyllabo terminatum processisse, ultra quam proceri-
tatem nihil in eodem scrutandum est.“

autem illos versus asynartetorum modo conjungerem, (Herm. et. 25: „ii vocandi sunt versus asyn., in quibus cum verba continentur, non continuatur tamen numerus, ideoque et hiatus et syllabae ancipiti locus conceditur), in ithyphallico licet saepius id factum videamus, (cf. Hera. et 592) atque ita, ut interdum similiter atque nostro loco omitteretur caesura: id tamen nos deterruit, quod Archilochus (Heph. p. 48) primus asynartetos usurpavit, atque inter poetas dramaticos comici tantum eo metri genere usi sunt. Quare Aeschylo id obtrudendum non putavi.

Jam vero ad eam, quam nos proposuimus, coniecturam transeamus defendendam. Primum igitur ἰσὸθ̄εος ut vulgo, quatuor syllabis efferendum censeo eadem quantitate, qua Pers. v. 80, Soph. Ant. v. 836, Eur. Or. 9, ut ἰ primae syllabae producat epicae more poëseos. Etenim cum neque stropha, quamvis Guelferb. ἄμαχος omiserit, libris mss. tamen ceteris omnibus consentientibus, possit in dubitationem vocari, neque si ἰσὸθ̄εος prima syllaba correpta per synizesim efferatur, illo πάλιν aut alio ullo duarum brevium syllabarum vocabulo prorsus acquiescere queamus: pyrrhichius reiiciendus, dactylus urgendus videtur. Jam lectio B. ἡμᾶς apud Brunck. quam in ordinem is cum Schützio recepit, Passovius responsioni consulturus in ἡμέας mutavit, quippe ieiuna cum mihi non probaretur: ex more Aeschyli bina adiectiva aientia binis negantibus opposentis, veluti in stropha γῆρ., παντ. — ἀκίκ. ἄμαχος: adiectivum aiens tertiae declinationis dactylicum nimirum excidisse, non potuit mihi non esse persuasum. — Quotiescunque autem illum locum tractabam, probabilis mihi haec ratio videbatur, omissum esse vocabulum similitudinem aliquam sequentium εὔ̄ πο. prae se ferens veluti εὔφρονας. Quod cum haud mediocriter commendaretur et sententiae integritate et metro, in textu posui. Atque metrum, quod exhibui, cretico v. 3 praeparatum, quam conveniat in hunc locum cum magna animi commotione pronuntiandum, non est, cur pluribus demonstrarem. Metro constituto restat, ut de ὦ πόποι in ὦ ποποῖ mutato dicamus. Editores enim posteriorum grammaticorum Graecorum secuti inventum, quo isti πόποι dii a Dryopibus culti dicebantur, fere solent his accentibus eam exclamationem distinguere: ὦ πόποι. Equidem vero non assequor, quo tandem modo id factum credam, ut haec iam apud Homerum passim obvia interiectio ex longinquis regionibus, usque ex Epiro scilicet, praesertim a populo, qui omnino non floreret poëseos laude, in Joniam quodammodo importaretur. Alia ut vocabula ad vitae cultum spectantia ista ratione aliunde inducantur: interiectiones tamen, quae natura eduntur ex intimo animo, ut merces venales, aliunde alio transferri, quis est, qui sibi persuadeat? Quodsi vocem ποποῖ ad vivum reseuerimus, eam cognationem quandam habere reperiemus cum παλαῖ, cuius de accentu cf. Herm. Soph. Phil. v. 735) nihilque aliud esse, nisi priscum radicis πός dativum, cuius forma feminina lateat in vocabulo παλαῖ et ipso reduplicatione instructo. Significationes autem variae illius ποποῖ ex dativi natura facile eliciuntur. Eodem pacto interiectio ἀγοτοῖ a prisco demonstrativo τός addita reduplicatione et anacrusi ducenda videtur. Quodcum ποποῖ potestate nominis exuerimus, sequitur, ut ὦ antecedens recte distinguamus acuto. Ceterum Ag. 1080. ποποῖ omisso ὦ genuino exstat accentu. *) Sed omittamus lubricam hanc et captiosam quaestionem, quae magis divinatione ad liquidum possit perduci, quam demonstratione.

*) Adverbium ποῖ et ipsum esse dativum radicis πός, ut Romanorum „quo“ ablativum pronominis „qui,“ pro certo contenderim. Accedit, quod Prom. v. 577 secundum Engerum de Aesch. ant. resp. p. 70 sq. omisso ὦ atque ποῖ sequente legitur: πῶ πόποι, ποῖ μ' ἄγουσι.

Str. II.

v. 1. ὄσσας δ' εἶλε πόλεις πόρον οὐ διαβὰς Ἄλως ποταμοῖο,
οὐδ' ἀγ' ἑστίας συθείς,
οἴαι Στρυμονίου πελάγους Ἀχελωῖδες εἰσὶ πάροιχοι
Θρηζίων ἐπαύλων.

Antistr. II.

v. 1. λίμνας τ' ἔκτοθεν αἰὲν κατὰ χέρσον ἐληλαμένοι περὶ πύργον,
τοῦδ' ἄνακτος αἶον,
Ἕλλας τ' ἀμφὶ πόρον πλατὺν ἀγχομένοι μυχία τε Προποντίς,
καὶ σῶμα Πόντου.

- v. 1. X — — — — — aeolici generis hexam.
dactyl. cat. in dis. c. basi.
2. — — — — — tetrap. troch. cat.
3. idem ac primus.
4. / — — — — — ithyph.

V. 1 et 3 nolim cum L. P. adversus Hermannum facientibus syzygiis metiri (v. infra). Burnei et Gaisf. ad Heph. p. 275 eos in vulgaribus versibus dactyl. numerantes recte ab Herm. refutantur el. d. m. p. 363. Aeolicos eos esse, spondei constanter in initio, si recte versus disiunxeris, positi arguunt. Illud vero Hermannii argumentum, quod in versibus sic dispositis ictus in potiores cadant syllabas, nolim urgere; idem enim, id quod in talibus ex sententia petitis argumentis fere fieri solet, L. P. in contrariam partem suo iure usurpant.

V. 1. formam ὄσσας exhibui, quae exstat in libro Medic. Herm. quidem tuetur ὄσας, cui basi in antistropha respondeat λίμνας el. d. m. p. 538; sed cf. quae Engerus de Aeschylis antistrophicorum responsionibus p. 68 sq. contra ea recte disputat. V. 3. Editores alii aliter hunc versum explicarunt, verum eorum sententia non potui acquiescere ulla. Passov. Ἀχελωῖδος ex Aldo scribit; sed forma femina, qualis est Ἀχελωῖς, substantivo generis neutrius iuncta nusquam reperitur. Schützius vertit: „quae urbes Thraciae maritimae Strymonio sinui maris Aegaei adiacent. L. P. ἀχελωῖδ. πόλεις reddunt „urbes fluviales,“ quos sequitur censor Passovii in ephem. litt. Lips. 1818 m. O. p. 2117. Quae una videbatur restare interpretatio, eam J. Müllerus protulit ἀχελωῖδ. appellative transferens „insulas“ tam vicinas terrae continenti, ut fluminum limo Echinadum ad instar aggestae viderentur. Qui recte a Schützio refutatur. Blomf. denique nostrum plane desperat locum.

Jam vero L. P. explicatio eo refellitur, quod verba sequentia: λίμνας τ' ἔκτοθεν etc. non fluvialibus, sed iis urbibus opponuntur, quae sinum Strymonium adiacent. Non magis autem cum Schützio Ἀχελ. „maritimas“ verterim; recte enim Pass.: mare Strymonium est sinus, quem Strymonis ostia in immensum dilatata efficiunt; bene vero dicitur Acheloïus, quum definiti nequeat, ubi desinat fluvius, incipiatque mare.“ Quod posterius, Ἀχελωῖδες scilicet in Ἀχελωῖδος mutandum est ad πελάγους referendum, non esse probabile, jam diximus. Quodsi vulgatam Ἀχελωῖδες retineamus: sic locus vertendus videtur: „quae sunt Strymonii sinus urbes undis circumfusae, vicinae

Thracum sedibus.“ Si autem vera sunt, quae disputavi, eadem opera lux sequenti quoque versui a Pass. ingeniose tentato affertur. Quae enim a L. P. contra eum proferuntur, ea auctoritate quidem nituntur, ratione tamen carent idonea. Urbes *κατὰ χέρσον*, inquit Pass., opponuntur *παροίτοις Στρυμονίου πελάγους; ἐλληλαμέναι* vero dixit civitates, continua quadam serie in regionibus a mari remotioribus sitas. Locutio, ut alia in hoc carmine, ad imitationem Homericam comparata est, sic *τείχος ἐλαύνειν* etc., quibus omnibus notio inest ordinis nusquam interrupti perpetuoque decurrentis: nostro loco de urbibus agitur tam exiguo intervallo dispositis, ut uno veluti munimento praetegere terram viderentur. Nec insulis tantum, sed et orae maritimae opponi *ἤπειρον* et *χέρσον*, testis est Hom. Odys. IX. 49. . Qua ratiocinatione ductus *πύργον* in antistropa eiecit, atque in stropa Hermannii coniecturam *ποταμοῖο* improbens *ποταμοῦ οὐδ'* ephonesi durissima pronuntiare cogitur. At non assequor, quid ista ratione adscita sibi velit illud *πέρι*, aut schol. A.: *τοῖς τεύχεσι κεκνωμέναι*, quibus verbis explicantur in antistropae versu primo posita: *ἐλληλαμέναι πέρι πύργον*, id est *περιελληλαμέναι πύργον*. Ne multa, sententia textu vulgato servato, nisi quod in vocula *πέρι* anastrophe est statuenda, haec esse videtur: urbibus sinum Strymonium adiacentibus opponuntur quae in continente sitae moenibusque sunt circumdatae. Ceterum haud scio an hoc quoque sit subaudiendum, neque mare, neque moenia, quibus illae urbes cinctae essent, valuisse ad impetus Persarum sustinendos.

Stropha III.

- v. 1. *νάσοι θ' αὖ κατὰ πρῶν' ἄλιον περικλυστοί,*
ἰῶδὲ γὰρ προσήμηναι,
οἷα Λέσβος ἐλαιόφυτός τε Σάμος, Χίος,
ἠδὲ Πάρος, Νάξος, Μόλονος, Τήνη τε συνάπτουσ'
 5. *Ἄνδρος ἀγγυρίτων.*

Antistr. III.

- v. 1. *καὶ τὰς ἀμφιάλους ἐκράτει τε μεσάκτους,*
Ἀήμον, Ἰκάρον θ' ἔδος,
καὶ Ῥόδον, ἠδὲ Κνίδον Κυπρίας τε πόλεις, Πάγον,
ἠδὲ Σόλους, Σαλαμῖνά τε, τὰς νῦν μητρόπολεις τῶνδ'
 5. *αἰτία στεναγμῶν.*

- v. 1. \times — — — — — tetram. dact. cat. in dis. c. b.
 — — — — — tetrap. tr. cat.

- v. 3 et 4. systema dactyl.

5. — — — — — ithyph.

V. 3 et 4tum Hermannus licet unum praelongum versum esse statuat, qui versuum modum excedat (cf. quae supra dixi): tamen eo in duos diviso res praeclare se habet, neque L. P. audiendi, qui syzygias tuentur. Quid enim potest aptius inveniri, quam in hac insularum et urbium cumulatione poëtam, si non uno versu, at uno systemate singulos per pedes eodem tenore festinante celeriter pergere ad finem? Si enim per syzygias (quarum arses pares sive rationales sunt) systema lente incederet, fieri non potuit, quin Aeschylus iis, qui audirent, fastidium crearet. Quae cum ita sint, vel hinc Hermannii elegantia elucet, nec, ubi ratione supersedeat reddenda, temere quid fecisse insimulandus est. Atque operae pretium me facturum arbitror, si ipsum de eiusdem versibus disputantem protulero: el d. m. p. 321: „ex iis, quae supra dicta sunt, conicias, duo esse genera versuum dactylicorum, unum, in quo arsis aequet thesin, alterum, quod irrationalem longam in arsi habeat.

Si ita est, apparet, illud genus, in quo pares sunt arses, et theses, gravem habere et aequabilem incessum, alterum autem levioere et citatioere cursu ferri. In strophae igitur versu tertio *οἶα* in antistr. *καὶ Ῥόδον* ab Herm. in *Ῥόδοντι*, ut basim haberet, mutatum si restituerimus, systema dactylicum irrationalibus apparebit arsiibus.

Antistr. v. 1. *ἀγγιᾶλους* cum Pauwio mutandum censi in *ἀμφιᾶλους*; *νησοὶ* enim *ἀγγιᾶλοι* sunt insulae a continente non multum remotae, altero autem latere in apertum mare prospicientes cf. Lob. ad Aj. v. 135, ibidem Herm. Atqui huiusmodi insulae iam sunt enumeratae: *τᾶδε γὰρ προσήμεναι*, quae sint caedem atque *ἀγγιᾶλοι*. Putida ergo iteratio, praesertim cum, nominativo priorum versuum hic in accusativum mutato, *) novum quiddam expectes, nos offendat necesse sit. At enim Aeschylus tale quidquam in se non admisit; sequuntur enim insulae reapse *ἀμφιᾶλοι*, id est undique aperto mari, quippe remotiores ab Asia minore, circumfusae. Quare Aesch. *ἀμφιᾶλους* scripsisse mihi persuasum est.

ἐκράτει τε μεσάκτους) μεσάκτους L. P. recte defenderunt a variis conaminibus, minus recte verterunt: inter *ἀκτίας* Asiae et Europae sitas. Quae ratio evertitur ab ipsis sic pergentibus: sane est, quod obiticias, etiam alias insulas inter Asiam et Europam iacere, sed nolis rerum geographicarum negligentiam quandam vitio vertere ingeniosissimo poetae. Illud aevum, quam rude fuerit in geographia, omnibus satis est notum. Etenim tales errores fere tum, cum cuius loci explanationem desperamus, non diu mansurae finguntur. Ista enim rudis rerum geographicarum notitia in Prometheus, ubi de regionibus remotissimis agitur, aut si Aesch. hanc fabulam ante bellum Medicum scripsisset, non offenderet illa quidem, sed cum Graeci in illis regionibus manus cum Persis conseruissent, Asiamque minorem et insulas adiacentes a servitute liberassent, iam earum situs non poterat esse obscurus. Si porro *ἀγγιᾶλοι* et *μέσακτοι* de iisdem insulis dicatur: cum adjectivo *μέσακτοι* hoc loco insulas in medio mari sitas significari velint, quomodo prope littus iacentes (*ἀγγιᾶλοι*) eadem medio in mari sitae recte dici possint, equidem non perspicio. Quid? quod Cnidus, Soli ne sunt quidem insulae, sed urbes in continente positae. Itaque nisi forte totum hunc locum conclamatum, ut aiunt, voluerimus, alia via ingredienda videtur. Atque primum, quum *ἀμφιᾶλος* et *μέσακτος*, hoc vocabulum sive „in medio mari,“ sive „medium ad littus situs“ interpreteris, non possint ad unum eundemque locum referri, videndum, num loca sequentia partim ad *ἀμφιᾶλους*, partim ad *μέσακτους* spectare reperiantur. Jam vero reapse inter Lemnum, Icarium, Rhodum et Cnidum, Paphum, Solos, Salamina nimirum hoc interest, quod priores sunt insulae, posteriores urbes et eae quidem maritimae, quae, et dextrorsum et sinistrorsum cum ad mare littusque praebeant prospectum, recte dicantur *μέσακτοι*. Quae loca cum re segregentur, tum distinguuntur forma (cf. textum *τέ-καὶ* opp. *ἦδέ-τέ, ἦδέ-τέ*). Quae cum ita essent, verbum *ἐκράτνει*, quod unum officeret, in dubitationem non potui non vocare, praesertim cum Ald. et Rob. *ἐκράτνει* exhiberent. Saepius autem hoc loco religiose perpenso pro vulgata *ἐκράτνει*, *ἐκράτει τε* scribens verum reperisse mihi sum visus. Non equidem nego, exquisitiorem particulae *τέ* usum hoc loco apparere, quae proprie post *μέσακτους* poni debuerit; sed eam collocationem hic illic exstare docent Meinek. cur. crit. in Athen. p. 10 Elmsl. Eur. Iph. Aul. 508 et Heraclid. 622 Herm. Soph. Phil. 454. Quae particulae *τέ* collocatio ellipsi verbi *ἐκράτει* sic explananda: *καὶ τὰς ἀμφ. ἐκράτει, ἐκράτει τε μεσ.* Quod liberius dicendi genus librariorum fefellisse, est verisimile.

*) *οἶα Λέσβος . . .*
καὶ τὰς ἀμφιᾶλους . . .

Epodus.

v. 1. καὶ τὰς ἐνκτεάνους κατὰ κλῆρον Ἰαόνιον πολυάνδρους

Ἑλλάνων ἐξοράται σφετέραις φρεσίν. etc.

v. 1. X — — — — — hex. dactyl. cat. in dis. c. bas.

X — — — — — trim. acat. c. basi. etc.

V. 1. cum Lachmanno et Hermanno Ἰαόνιον scribendum est.

V. 2. vexatissimus est. Burneius post ἐξοράτννε (sic vulgo scriptum exstat) ἀναριτοτρόγους ex Athenaeo addi voluit. Sed de hoc loco Pass. egregie disputat, nec habeo, quid adiciam. Hermannus autem expunxit ἐξοράτννε, recepitque ἐλαύνων, quod aliquot codices exhibent, sed optimi praebent Ἑλλάνων, unde illud fluxisse videtur. L. P. Lachmannum secuti hunc versum pro asynarteto habent, qui nescio an nunquam apud Aeschylum inveniatur. Albertius de choro suppl. p. 30, in quod et ipse incideram, legit vocibus transpositis: φρεσὶν σφετέραισι, quae collocatio licet legitima sit ac vulgaris, inveniaturque apud Homerum sexcenties φρεσὶ cum ἦσι coniunctum: ob id ipsum tamen lectio vulgata librariis mendo verti non potest. Quin etiam sensus eam tuetur, cum σφετέραις φρεσίν opponatur sequenti σθένος ἀνδρῶν. Quod unum restabat, id arripuimus pro ἐξοράτννε, quod iterato errore (cf. supra) in textum irrepsisse videretur, ἐξοράται restituentes.

V. 4 et 5. efficiunt systema dact. . Ne itidem aeolici habeantur, obstant, quae ab Herm. afferuntur in el. d. m. p. 361: „verum esse puto, quod dicit Hephaestio, praeter primum pedem ceteros esse dactylicos puros, nisi si quid in ultimo catalexis vel syllaba anceps mutat. Neque enim usquam in versibus aeolicis spondeus pro dactylo positus invenitur.“ Ceterum in lectionibus aut approbandis aut reprobandis secutus sum L. P., quos cf.

Stasimo absoluto Xerxes miseratione dignus prodit in scenam miscetque querelas et lamentationes cum choro.

Sequitur systema anapaestic., quippe in adventu personae primum in scenam prodeuntis; cuius systematis descriptione et interpretatione, quam satis integrum usque ad nostram manserit memoriam, in universon supersedeamus: pauca dumtaxat moneamus.

V. 920 σάκτορι Περσῶν* ἔδοβάται γάρ) pro vulgari ἀγδαβάται cum Passov., qui istud mendum argute investigatum ingeniose emendaverit, scribendum esse ἔδοβάται, nemo non videt. .

v. 926. αἰνῶς, αἰνῶς ἐπὶ γόνυ κέκλιται.

— — — — —

Lachm.: de chor. syst. p. 99, Seidl. de v. dochm. p. 176., quos secuti sunt L. P., hunc versum dissecant, ut prior v. monom. anap., posterior evadat dochm. — Hermannus rursus el. d. m. p. 383, Pass., Eng. de Aesch. ant. resp. p. 32. istas versuum particulas numero anapaestico metientes suo iure coniungunt. Quod enim L. P. non dubitant, quin Aesch. his versibus praemissis praeludere voluerit iis numeris, quos toto carmine esset adhibiturus: videant, cum in stropha α' et priore parte str. β' numeri generis anapaestici licet liberioris exstent, ne id in nostram interpretemur partem. Ne multis, illam dipodiam non posse in dochmiis poni, vel inde apparet, quod, duae syllabae breves in productae loco positae ut etiam in altera arsi versuum dochmiacorum quamvis

conciatorum semper unius eiusdemque vocis essent, poëtae scenici operam dederunt. Id quod sagaciter est investigatum ab Engero l. l. pag. 60 sq.

Sequitur a v. 927 usque ad finem carmen, quod est e genere *κομμῶν*. Atque id esse systema antistrophicum, quod septem constaret e strophis totidemque antistr. singillatim continuo adiunctis absolvereturque epodo, Pass. recte perspexit. Responsiones primus sensit Herm. (cf. el. d. m. p. 428) sed ita, strophas a v. 945 demum ut faceret incipientes, quam descriptionem Schützius repetiit in edit. minore. Burn. et Blomf. initium stropharum licet recte indicaverint, temere tamen earum numerum auxerunt. Terminant enim tertiam str. versu 981, ut hic cum v. sequenti novam efficiat, sequaturque a v. 983 usque ad v. 994 antistr. III., quam excipiat quarta constans ex vv. 995 et 996. Cetera in universum eum ratione Herm. congruunt. Albertius, qui novissime hunc locum attigit, (de Aesch. choro suppl. p. 29 sqq.) ut suam rationem, Aeschylum videlicet usquequaque in stropharum numero rationem habuisse choreutarum, tueretur; ultimam stropham et antistr. corruptelis et lacunis in epodum contaminatas statuere est coactus.

Jam vero totius systematis tres strophae priores ita sunt comparatae, ut prior cuiusque pars continua a Xerxe, a choro posterior canatur, atque numerus maximam partem sit anapaesticus.

Stropha I.

X.

v. 1. ὄδ' ἐγὼν, οἱ οἱ, αἰακίος,
μέλεος, γέννη γὰρ τε πατρίσσι
κακὸν ἄρ' ἐγενόμεν.

Ch.

προσηθόγγον σοι νόστου τὴν
5. κακομάτιδα βοάν, κακομίλειτον ἴαν
Μαριανδονοῦ θρηνητῆρος
πέμψω, πέμψω πολέδακρον ἰεγάν.

Antistr. I.

X.

v. 1. ἔτ' αἰανῆ πάνδροντον
δὲσδροον ἀνδάν· δαίμων γὰρ ὄδ' αῶ
μετάτροπος ἐπ' ἔμοι.

Ch.

ἦσω τοι καὶ πάνδροντον,
δαπαθῆα σέβων, ἄλιτυπά τε βάρη,
πόλεως γέννας πενθητῆρος.
κλάγξω, κλάγξω δ' αὔ γόον ἀρίδακρον.

In his regnat numerus anap. liberioris generis, de quo praeclare disserit Herm. el. d. m. p. 384, quem presse in metro constituendo secutus disputantem ad verbum afferam: atque hoc quidem genus liberiorum anapaestorum apud tragicos frequentissimum est. . . Praeivit hac quoque in re Aesch., apud quem unum insigne exemplum duntius continuati huius numeri habemus in Persis v. 925 sqq. caret hoc genus necessitate caesurae, multosque continuos amat paroemiacos, eosque plerumque totos ex longis syllabis factos. Nam omnino ita spondeus in his versibus regnat, ut iure anapaesti spondiaci appellari possint, etsi iidem etiam proceleusmaticos recipiunt,“

Qua magna fretus auctoritate metrum in hunc modum descripsi:

v. 1. $\cup \cup \acute{\ } - - - \acute{\ } -$ paroem.

$\cup \cup \acute{\ } - - - \cup \acute{\ } -$ dim. anap. acat.

$\cup \cup \cup \cup -$ mon. an. acat.

$- \acute{\ } - - - \acute{\ } -$ paroem.

5. $\cup \cup \cup \cup - \cup \cup \cup \cup -$ dim. anap. acat.

$\cup \acute{\ } - - - \acute{\ } -$ id.

$- \acute{\ } - - \cup \cup \cup \cup -$ id.

De versu 3 et 7 cf. Engerum disputantem in l.l. p. 32 et 62.

V. 5. Engerus quidem l.l. p. 55 dubitat, an hic v. in anapaesticis sit numerandus; L. P. autem haud dubitanter eum in duos dochmios dispescuerunt, nimis enim spondiaco anapaesto adversari proceleusmaticum; at enim ne ulla dubitatio superesset de anap., hunc v. Aesch. sic in vulgari-
bus v.v. anap. inclusit, ut, idem metrum tota str. regnare, tanquam sponte appareret. Sane quidem spondaici illi anap. pugnant cum solutis, sed eodem metro in diversas partes acto animorum com-
motiones mirum quam depinguntur. In iustis systematis anap. id factum nego, solutiones unice in liberiora quadrare, ibique earum sedem esse, cum Herm. censeo.

V. 5tus antistrophae vulgo sic exhibetur: *λαοπαθῆ τε σεβίλων ἄλιτυπά τε βάρη*. Cum v. stroph. in depravationis suspicionem vocari non possit, nostrique versus variae exstent lectiones ad unam metrum tollentes omnes: coniiciendi facultate verum est inveniendum. Schol. B. hunc locum sic explicat: *ἦγγον τὰ ἐν χέρσῳ καὶ θαλάσῃ τοῖς Πέρσῃσι συμβάντα*. L. P. suo iure negant, schol. recte interpretari *λαοπαθῆ* illo *τὰ ἐν χέρσῳ*, cum *λαοπαθῆ βάρη* nihil aliud possint valere, nisi calamitates, quas perpressus sit populus, quae non possint opponi *τοῖς ἄλιτύποις βάρεσι*, quoniam calamitates maritimae idem populus acceperit. Itaque aut errasse schol., aut legisse *γαιοπαθῆ*. Verumtamen cum prope a vero absint, devii feruntur emendantes: *ἐλιπαθῆ σεβων ἄλιτυπά τε βάρη*, cuius lectionis nec vestigium quidem usquam appareat, et non ferenda sit tautologia. Engeri porro coniectura (pag. 54 sq. *λαπαθέα* habet ea quidem, quo commendatur; attamen si vertendum sit: clades ab (Athemensium) populo (Persis) illata, ita ut terrestris clades (*λαπαθέα*) et classis (*ἄλιτυπα*) commemoretur; haec cum rerum gestarum memoria non prorsus congruere videntur. Quo enim tempore Xerxes recens a fuga in Asiam reversus ab Aesch. fingitur, Persas ab Atheniensibus ex Attica egressis non terra, sed mari, apud Salaminam constat esse devictos. Sequitur, ut *λαπαθέα βάρη* generatim significet: clades a populo (Athen.) illata. At enim ista ratione β. *ἄλιτυπα* opponantur *λαπαθέων* ut species generi. Nam *ἄλιτυπα βάρη* et ipsa ad Athenienses referri oportere, vel inde perspicitur, quod neque Xerxis temporibus fluctuum vi est afflicta classis ulla Persarum, neque naufragii ad montem facti Athonem senes Persici, qui paulo ante Darii tempora quasi auream quandam aetatem depinxerint, mentionem possunt inferre. Accedit, quod a v. 940 illa *βάρη ἄλιτυπα* praecipue ab Athen. ad Salaminam Persis inflicta (v. 960) deinceps enumerantur. Quae victoria maximè Atheniensium opera ex barbaris reportata quamvis sit magna, imprimisque ab Aesch. patriae amanti summis celebretur laudibus: attamen Thermopylarum aliorumve locorum, ubi proeliis terrestribus tot milia Persarum ab aliis Graecis interiissent, ut Aesch. oblivisceretur, factum non puto. Jam verò cum in tratatitio *λαοπαθῆ* calamitatem terra acceptam latere mihi esset persuasum, circumspiceremque vocabulum similiter

Verum est index et sui et falsi, quare cum nisus auctoritatibus Hermanni et Engeri Xerxem in stropha I. et II. persentiscerem meris uti anap., atque hunc numerum in universum regnare in priore huius cantici parte: initia strophae II et antistr. esse corrupta non poteram non perspicere. Qua in re critici quum ad unum omnes a stropha profecti essent corrigenda: mihi contra antistropham, quae levi tantum macula aspersa esset, prius in genuinum redigere statum, quam stropham attingerem, aptius vel potius necessarium videbatur. Atque codicis optimae notae Med. lectione: ἀπέλειπον pro vulgata ἀπέλιπον restituta (cf. Enger. l. l. p. 80): antistropha metricae rationi, quam supra posui, vel optime convenit. Tantum autem abest, ut haec lectio molestiam creare videatur, ut Aeschylus hac forma sola uti potuisse, persuasum mihi sit. Etenim choro quaerenti, ubinam duces celeberrimos reliquisset: Xerxes, qui in solio sedens ad littus eos pugnantes moribundosque vidisset, et cunctanter summoque cum dolore reliquisset, respondens, fieri non potuit, quin uteretur imperfecto. Quod quam sit huic loco aptum, magna cum animi commotione vividaque descriptione illam atrocem cladem repraesentanti, quis est, quin sentiat? Jam vero participia praesentia: ἔργοντες et θείοντες quam vim habeant cum illo imperfecto coniuncta, apparet. Atque obversabantur animo, quae Ritschelius noster, quum v. 55. Sept. ad Theb. idem ἔλειπον tueretur, imperfecti in aoristum verbi λείπειν depravatione commissa dixerat. Etenim quum imperfectum apud scriptores Graecos, ubi quid narrarent, haud ita saepe in universum legeretur, factum esse, ut illius quoque verbi imperfectum, invita saepissime natura, in aoristum passim depravaretur. Jam vero religione lectionis ex optimo codice introducendae sublata omni, quum auctoritas, sententia, metrum, ut id facerem, suaderent: ad stropham corrigendam animum appuli, sed ita, ut nimia abstinere audacia. — Stropha autem vv. 1 et 2 aliter ab aliis sunt tractati. Et Herm. quidem de metr. p. 428 Ἰάνων exhibens, ac Lachmannus l. l. p. 99 et Blomf. Ἰώνων in v. 1. tuentes, v. 2. idem eiecerunt vocabulum, quo facto vim antistrophae inferrent erat necesse. Nec sic quidem metrum recte procedit, cum L. P., quo minus versus 1. suadente Herm. in cycliis recte ponatur, mensuram vocis Ἰάνων obstore, suo iure moeant. Passov. autem utrumque Ἰάνων retinens, tres priores v. v. in antispastis numerat cum anaer. et sequenti syllaba coniunctis, quod antispastorum genus nescio, an nunquam sit usurpatum. L. P. eosdem vv. pro dochmiis habent, quorum duo priores anaerusi sint instructi, primus v. strophicus ultima thesi sit producta, quae respondeat correptae versus antistrophici; qualem responsonem abhorre ab Aeschylis subtilitate, luculenter docet Enger. l. l. p. 48. Quamquam id apud alios inveniri tragicos, in gravissimas Seidleri de dochmio observationes est referendum. — Quae cum ita sint, alia ratio ineunda videtur. Primum autem me movit illud ἀνήρα absolute positum, cuius activa forma nusquam extet sic usurpata. Apud Aesch., fortuna haud adiuvante, non invenitur hoc verbum nisi hoc loco et in Prom. v. 28 forma media, ubi significat fructum capere. Quo de verbo egregie disput. Buttm. in lexil. I. p. 76 sqq. haec fere dicens: in verbis ἀπανράν, ἐπανροῖν, ἐπανρόσκειν apparere stirpem eandem, quae sit verbi ἀρώ et Romanorum: „haurio.“ Ut autem latinum verbum hauriendi in utramque partem dici possit (haurire voluptates — luctum et dolorem), sic graecam radicem ἀρω et inde ductum ἐπανρόσκειν usurpari ea quidem de rebus et secundis et adversis, attamen verbum ἀπανρόω apud Homerum induisse potestatem rapiendi et auferendi. Apud posteriores rursus scriptores in hoc verbo vim ancipitem primitivi comparere redintegratam, ut ἀπανράν fere idem significet, quod ἐπανρόσκειν. Quod denique attineat ad casus, quibus haec verba iungantur, in universum esse statuendum, genitivum consequi, quum qua res ipsa hauriatur, accusativum, quum ex qua re fructus capiatur, sive quid cui auferatur, aut per quem sive rem quampiam damnum faciat. Quae Buttmanni praecepta sic restringenda videntur, ut verbum ἀπανρο, licet apud posteriores scriptores consimiliter atque ἐπανρο, usurpetur, hoc tamen intercedere statuamus discriminis, quod ἐπανροῖν (Pind. Pyth. 3,65) et ἐπανρόσκειν (Il. VI, 353) absolute posita inveniuntur, ἀπανράν non item. Quod quidem niti causa idonea, inde apparet, quod in v. ἀπανρο. ἀπ(ό) praepositio, quae est eius natura, desiderat objectum, quod hauriatur, ἐπανρο. rursus pro praepositionis ἐπ(ί) potestate subiectum praecipue exigit. Pro re igitur nata in priore Ἰάνων et metrum

tollente et subinde non poëtica nescio qua abundantia, sed reapse taedium putida iteratione pariente: an lateret desideratus ille genitivus dubitabam: quanam illa vox esset, nisi schol. B. annotasset ad ἀπύρα ἀφείλετο ἡμῶς, pro certo affirmare non poteram. Etenim qui primus sic interpretatus

est, is non adiecisset ἡμῶς, nisi in eius textu exstaret ἄμωv. Immo potius ut schol. A.: ἀφείλετο ἰσχύv τῶν Περσῶv, vel ut recentiores commentatores: πόλεως γένναν ex antegressis explisset. Veterrimam autem esse eam depravationem inde patet, quod variae lectt. verae ne vestigium quidem ostendunt. Atque haud scio, an hoc erratum in ea usque tempora sit reiiciendum, quibus spiritus asper nota F exprimebatur, lenis signo I; ut librarii subsequente in v. 2.

ΙΑΝΩΝ (Ἰάνων) vel omisso spiritu leni ΙΑΝΩΝ decepti, levi mutatione facta pro F A M Ω N (ἄμωv) scriberent ΙΑΝΩΝ. Quam ratiocinationem Lachmanno, ἀνδρὶ κοινωπάτῳ, cuius mortem lugemus, nisi quod ἄμωv doricam formam negavit apud Aesch. exstare, probabilem visam: id habere momentum haud parvum existimo. Ceterum Aesch. Eumen. 329 ἔμιν, Sept. 141. ἔμμιν scribenti leniorem dorismum in hoc cantico exhibere non licuerit?

V. 2. Metrum secundi v. idem est ac prioris, dummodo vocum sedes mutaveris, quippe quum ἄμωv in Ἰάνων corrupto, perversus horum vocab. ordo, ut iusta scilicet evaderet anaphora, tanquam sponte se obtulerit.

V. 2. formam Ἰάνων et coniecturam nostram probantem et rursus ea probatam cum Herm. et Pass. tueor. Contractione ea est facta ex vulgariore Ἰάνωνες, quae ex Iliade 13,685 ad omnes fere poëtas transiit. Atque hunc locum sic vertimus: (e nobis hausit fructum) victoriam nobis eripuit (sive e nobis victoriam reportavit) navibus stipatus et alteri parti victoriam impertiens Mars, cum demeteret irriguam planitiem infaustumque littus. In versu enim quarto praecunte Blomf. βούχιον scribo, quoniam πλάξ non addito πόντου nusquam ad mare refertur, coniunctum cum adiectivo βούχιος potest utique aequoris induere significationem. E contrario poëta noster, cum Sept. 64 κῆμα de copiis terrestribus audacius dici videretur, id evitaturus posuit: βοῶ γὰρ κῆμα χερσαῖον στρατοῦ. Ceterum non mirum, quum de Marte mortifero sermo esset, librarios horrifera νύχιον scilicet aptius habuisse.

Huius commentationis finem feci Idib. Sext. A. c.

Addenda.

Recentiorum editionum inspiciendarum cum mihi in hoc nostro recessu non daretur potestas, neque, ut de meo eas compararem, per hanc annonae caritatem fieri posset: inter commentationem typis describendam Hermannianam saltem, quam audissem et equidem pro certo haberem esse praestantissimam perlustraturus et breviter, quae viderentur, additurus: ab Engero, ut mi illius editionis pervolvendae faceret copiam per literas petii. Quod optatum cum a viro doctissimo, qua est humanitate, impetravissem, coronidis loco Hermannii coniecturas ad hoc canticum spectantia proferam:

V. 858 edit. Herm. „Elegantier Schützcius scribendum ess coniecit:

πρῶτα μὲν εἰδόζιμοι στρατιῶς ἀπεγανόμεθ'

Sed scribendum est mutatione paene leniore:

πρῶτα μὲν εὐδοκίμους στρατιᾶς ἀπεθαινόμεθ',

primum prospere rem gerentes exercitus ostendimus. Est autem ἀποθαινεσθαι spectandum exhibere, quod nostrum est. Incidit in eandem emendationem Wellauerus.“

V. 859. „*νομισματα πρόγνα* scribendum esse olim dixi. Perfecisse mihi videor emendationem mutato ἡδὲ in οἱ δέ.“

V. 860. „Dactylum qui excidit non male Schwenckius inserendo *εὐφρονας* restituendum esse coniecit.“ Incidit in eandem emendationem. Cf. hunc versum in commentatione tractatum.

V. 875. „*μεσακτίους παραθαλασσίους* schol. M.“ Qua scholiastae explicatione firmatur nostra huius loci explanatio.

V. 881. „... *ἐκράτννε* eiiciendum putavi, nunc rectius visum est scribere *ἐκράττι*.“ Equidem in eandem incidi emendationem.

V. 884. „Pro eo quod vulgo legitur: *τάδ' αὖ φέρομεν* scripsisse Aeschylum putavi *τάδ' ἀμφέρομεν* i. e. *τάδ' ἀναφέρομεν εἰς θεοὺς τρέψαντες*.

V. 892 sqq. De lacuna ab Herm. expleta cf. l.l.

V. 904. „Lenissima mutatione scripsi *ἐδοβάται*, scilicet *εἰσίν*. Jam sententia optime procedit: multi enim Orcicolae sunt fortes viri: innumerabiles enim periere. Wellauerus et Scholefieldius hanc et alias emendationes Passovio tribuerunt, qui eas a me accepit, nec dixit suas esse.“

V. 922. „Scripsi *δαῖπαθῆα σεβων ἄλιττα τε βάρη* · *ἄλιττα* ad cladem Salaminiam referri supra dixi, neque abiicio coniecturam in commentatione prolatam. Etenim et nexus sententiarum et scholiastes *δα* sive *γαπαθῆα* probam esse lectionem demonstrant.

V. 927. „Quodsi in Persarum versu cum scholiasta funestum mare atque exitiosum intelligi placeat, erit hoc et sine exemplo dictum et nimis ambigue. Haec me moverunt, ut quamvis repugnantibus libris *μυχίαν πλάκα* scriberem. (Pauwius et Heathius, si quid mutandum esset, et ipsi *μυχίαν* scribendum putaverunt.) Recte autem apteque recessum maris, in quo pugnatum est, simul cum obiecto litore Salaminio commemorari apertum est.“

7. 251. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 252. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 253. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 254. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 255. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 256. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 257. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 258. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 259. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet:

7. 260. Die in der vorliegenden Arbeit behandelte Fragestellung ist im wesentlichen durch die folgenden Punkte gekennzeichnet: